

Vad är på gång?

Utveckling på området
kvalitetssäkring

Ole Karlsson

Förkortningar

EHEA – European Higher Education Area

ENQA – the European Association for Quality Assurance in Higher Education

Europeisk utveckling

- Bolognaprocessen
 - Den officiella målsättningen är inte att skapa ett homogent utbildningssystem
 - Istället betonas åtgärder som underlättar jämförbarheten
 - Kvalitetssäkringen (QA) har fått en stor roll i undervisningsministrarnas slutkommunikéer som avslutar varje uppföljningsmöte.

Europeisk utveckling (forts)

Kvalitetssäkring i slutkommunikéerna

- **Bologna (1999)**
 - Europeiskt samarbete inom QA centralt i utvecklingsarbetet → EHEA år 2010.
- **Prag (2001)**
 - Behovet av gemensamt godtagbara kriterier inom QA betonades.
- **Berlin (2003)**
 - Grundkriterier för QA fastställdes. ENQA fick i uppdrag att utveckla noggrannare riktlinjer.
- **Bergen (2005)**
 - ENQAs riktlinjer godkändes. Högskolornas roll inom QA lyftes fram. Ett register för utvärderingsorganisationer skall byggas upp.

Europeisk utveckling (forts)

- ENQA bildades år 2000 för att koordinera och utveckla europeisk kvalitetssäkring. Organisationen medlemmar består av nationella utvärderingsorgan.
- De nationella utvärderingsorganen upptas i ENQA såvitt de fyller kraven som fastställts i publikationen '**Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area**'
- Publikationen är central eftersom den även fastställer riktlinjer för högskolornas kvalitets-säkring

Utgångspunkter i Finland

- Universitetslagen ställer krav på att
 - Hög internationell kvalitet nås inom forskning, utbildning och undervisning
 - Högskolorna utvärderar sin egen verksamhet för att bedöma hur verkningsfull den är
 - Högskolorna deltar i externa utvärderingar
 - Högskolorna offentliggör utvärderingarnas resultat
- Rektorsrådets manifest (december 2005)
 - Universiteten åtar sig att utveckla heltäckande kvalitetssäkringssystem

Nationella utvärderingsorgan

Rådet för utvärdering av högskolorna (Utvärderingsrådet)

- Utvärderar utbildning och administration, helhetsbedömning av högskolor
- Finlands medlem i ENQA

Finlands Akademi

- Utvärderar forskningsområdet

Undervisningsministeriet

- Resultatstyrning
- Utredningar och riktade utvärderingar
 - Ekonomiska, sociala och arbetsmarknadspolitiska effekter
 - Bildningsmässiga och kulturella verkningar

Finlands policy för kvalitetssäkring

- År 2004 framställde en UVM-arbetsgrupp ett betänkande om kvalitetssäkring
- Det konstaterades att en ny struktur behövs för att Finland skall uppfylla kraven inom det europeiska samarbetet (=kraven i ENQAs publikation)
- En modell till ny struktur ingick i betänkandet. Modellen godkändes av universiteten.
- Strukturen betonar fyra begrepp:
 - Kvalitetssäkringssystem (högskolans ansvar)
 - Auditering (utvärderingsrådets ansvar)
 - Utvärderingsrådets oberoende (UVM/riksdagens ansvar)
 - Betonad roll för kvalitetssäkring i mål- och resultatstyrningssystemet (UVMs ansvar)

Kvalitetssäkringssystem

- I litteraturen finns olika tolkningar för hur ett kvalitetssäkringssystem skall definieras
- Utvärderingsrådet skriver in såväl **uppföljning av verksamheten** som **utveckling av verksamheten** i begreppet
- Systemet skall redogöra för bl.a.
 - målsättningar för kvalitetssäkringen
 - metoder för att uppnå målsättningarna
 - hur resultaten av verksamheten bedöms
 - hur utvärderingsresultaten beaktas
- Kriterier för systemet och för hur systemets funktion skall bedömas har fastställts i auditeringshandboken (bilaga)

Kriterier för kvalitetssäkringssystemet

- Fylla europeiska kriterier
- Del av styr- och ledningssystemet
- Täcka högskolans hela verksamhet
- Inordnas i den normala verksamheten
- Vara kontinuerligt
- Vara dokumenterat
- Alla medlemmar av högskolesamfundet skall kunna delta i kvalitetsarbetet

Ny ingrediens: Auditering

- Med auditering avses en extern utvärdering av högskolans kvalitetssäkringssystem
- Utvärderingsgruppen utses av Utvärderingsrådet
- Utvärderingsgruppen följer ett fastslaget protokoll
- En godkänd bedömning ger högskolan rätten att använda Utvärderingsrådets **kvalitetscertifikat**

Auditering (forts)

- Processen fokuserar på två nivåer
 - Högskolans kvalitetssäkring som helhet
 - Högskolans grundläggande uppgifter med fokusering på den examensinriktade utbildningen
- Processen bedömer kvalitetssäkringssystemets
 - **omfattning** (processer i användning)
 - **metoder för uppföljning, utvärdering, utveckling** (processernas uppbyggnad)
 - **funktionsduglighet** (ändamålsenlig information)
 - **öppenhet** (tillgänglighet för olika intressentgrupper)
 - **slagkraft** (användningsgrad vid enheterna)
 - **effektivitet** (bevis för att systemet ger resultat)

Auditering (forts)

- Målet är att säkerställa
 - att högskolan har ett stabilt kvalitetssäkringssystem, som stöder en fortgående utveckling av verksamheten
 - att systemet är ändamålsenligt
 - att systemet leder till utvecklingsåtgärder
 - att systemet är **internationellt pålitligt**
- Alla högskolor skall auditeras före år 2010, tidpunkten för Åbo Akademi inte fastställd (troligtvis 2008/2009)

Utvärderingsrådets oberoende

- Ett viktigt krav i ENQAs kvalitetskriterier är att det nationella utvärderingsrådet är en oberoende organisation
- I Finland hör Utvärderingsrådet under UVM, vilket har väckt kritik.
- En arbetsgrupp har tillsatts för att granska nuläget. Med största sannolikhet kommer rådet att bli en självständig organisation.
- Ett annat problem som arbetsgruppen utreder är förhållandet mellan rådet och Finlands Akademi.

Mål- och resultatstyrning

- Det är svårt att utveckla kvalitativa mätare för mål och resultat
- UVM har inte meddelat om att auditeringsresultatet skulle ge några ekonomiska fördelar eller nackdelar
- Satsning på kvalitetsenheter
 - exempelvis inom grundutbildningen delade 20 enheter på 6 miljoner euro under perioden 2004-2006

